

El comtat d'Urgell i les seves dinasties

Al llarg de la seva història el comtat d'Urgell va ser regit per tres dinasties. A la fi, però, va caure en mans dels Trastàmara castellans. Armand de Fluvià repassa en el present article els noms que van marcar aquestes terres.

El comtat d'Urgell va ser una divisió territorial i administrativa creada pels reis francs, probablement fonamentant-se en una delimitació anterior, i compresa dins la marca de Tolosa, després de la incorporació de la comarca de l'Alt Urgell a l'imperi carolingi (785-790).

Els primers comtes urgel·litans, Borrell I (~789 – ~820), Asnar I (~820 – 832), Galí I (832-838), Sunifred I (838-848) i Salomó I (~848 – 868/870), ho foren també de Cerdanya, però ambdós comtats se separaren definitivament a la mort del comte Guifre I el Pelós, fill de Sunifred I, i d'aquesta manera el seu fill Sunifred II esdevingué el primer comte privatiu d'Urgell.

Primera dinastia. El comtat d'Urgell fou regit per tres dinasties. La primera sorgí del Casal de Barcelona i, per tant, també fou una dinastia bel·lònida (descendents del comte Bel·ló de Carcassona, genearca i estirp d'aquell Casal), durà de 868/870 a 1231 i tingué dotze titulars: Guifre I el Pelós (868/870 – 897), el seu fill tercer, Sunifred II (897-948), el seu nebot Borrell II (948-993), el seu fill segon, Ermengol I el de Còrdova (993-1011, però associat al pare des del 989) i, sempre de pare a fill, Ermengol II el Peregrí (1011-1038), Ermengol III el de Barbastre (1038-1066), Ermengol IV el de Gerb (1066-1092), Ermengol V el de Moyeruca o de Valladolid (1092-1102), Ermengol VI el de Castella (1102-1154), Ermengol VII el de València o de Requena (1154-1184, però associat al pare des del 1149), Ermengol VIII el de Sant Hilari (1184-1208), i, finalment, Aurembiaix I (1208-1231) i el seu segon marit, l'infant Pere de Portugal (comte Pere I d'Urgell: 1229-1231). Durant el govern d'aquesta darrera comtessa –i després

de la seva mort– hi hagué conflictes per la seva successió. D'una banda, el seu cosí germà, el vescomte Guerau IV de Cabrera, pretengué el comtat i el regí durant alguns anys, com després veurem; de l'altra, també el pretengué el comte-rei Jaume I el Conqueridor i n'exercí l'autoritat en distints moments, entre 1213-1228, 1231-1236 i 1267-1276, així com també ho féu el seu fill, el comte-rei Pere II el Gran, entre 1276 i 1285.

Segona dinastia. La segona dinastia comtal d'Urgell fou la dels Cabrera, iniciada, encara que com a intrús, com ja hem dit, per Guerau I (1209-1211 i 1213-1228), continuada pel seu fill Ponç I (intrús de 1228 a 1231 i legítim de 1231 a 1243) i seguida per Ermengol IX (1243), fill de l'anterior, el seu germà, Àlvar I el Castellà (1243-1268), i el seu fill, Ermengol X (1268-1314).

A la mort del comte Ermengol X, el parent més proper seu era la seva neboda, Constanza de Antillón, muller del noble Gombau d'Entença. És de suposar que els nostres comtes-reis no volgueren deixar passar l'oportunitat de posseir de nou aquest important territori, i això es produí mitjançant el casament, l'any 1314, de la pubilla Teresa d'Entença i d'Antillón amb l'infant Alfons, futur comte-rei Alfons III el Benigne. Així s'inicià la tercera i darrera dinastia de comtes d'Urgell, sorgida, com la primera, del Casal de Barcelona.

Tercera dinastia. Els comtes de la tercera dinastia foren: Alfons el Benigne (1314-1328), ja esmentat, el qual el cedí, en vida, al seu fill segon, l'infant-comte Jaume I (1328-1347), que el passà al seu fill, el comte Pere II (1347-1408), i aquest al seu, Jaume II el Dissortat (1408-1414).